

Het voorstel van voorontwerp van nieuw Boek I Strafwetboek. Na 150 jaar eindelijk tijd om ‘de sprong’ te wagen ...

Prof. dr. Joëlle Rozie
Hoogleraar strafrecht Onderzoeksgroep Rechtshandhaving UAntwerpen

Prof. Damien Vandermeersch
*Advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie
Hoogleraar Université Saint-Louis Bruxelles en Université Catholique de Louvain*

Dr. Jeroen De Herdt
*Referendaris bij het Hof van Cassatie
Postdoctoraal navorser Onderzoeksgroep Rechtshandhaving UAntwerpen*

Marie Debauche
Attaché Dienst Beginselen van Strafrecht en Strafprocesrecht, FOD Justitie

Margot Taeymans
Attaché Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, FOD Justitie

De Commissie tot hervorming van het strafrecht, opgericht bij Ministerieel Besluit van 30 november 2015¹, heeft in de loop van 2016 een voorstel van voorontwerp van een nieuw Boek I van het Strafwetboek opgesteld.² In deze bijdrage worden de belangrijkste innovaties van dit voorstel aangehaald, die als doelstelling hebben het strafrecht meer accuraat, coherent en eenvoudig te maken. Ondertussen werd de tekst van de Commissie voorgelegd aan de Ministerraad³ en werd de tekst, met enkele wijzigingen, overgezonden aan de Raad van State voor advies.

Inleiding

1. Minister van Justitie Geens heeft in zijn Justitieplan de hervorming van Justitie omschreven als een ‘hinkstap-

sprong’.⁴ De eerste fase, de ‘hink’, bestond uit de hertekening van het gerechtelijk landschap⁵ en de invoering van de beheersautonomie⁶ tijdens de vorige legislatuur. De ‘stap’ was de hervorming van Justitie door middel van de diverse Potpourri-wetten⁷ die ondertussen tot stand zijn gekomen.

¹ MB 30 november houdende oprichting van de Commissies tot hervorming van het strafrecht en van het strafprocesrecht, BS 29 december 2015.

² J. ROZIE en D. VANDERMEERSCH m.m.v. J. DE HERDT, M. DEBAUCHE en M. TAEYMANS, *Commissie voor de hervorming van het strafrecht. Voorstel van voorontwerp van Boek I van het Strafwetboek*, Brugge, die Keure, 2017, 179 p. Een Franstalige versie is eveneens verkrijgbaar bij dezelfde uitgever (J. ROZIE et D. VANDERMEERSCH avec le concours de J. DE HERDT, M. DEBAUCHE et M. TAEYMANS, *Commission de réforme du droit pénal – Proposition d’avant-projet de Livre Ier du Code pénal*, Dossier n° 24 de la Revue de droit pénal et de criminologie, Brussel, La Charte, 2017, 175 p.).

³ De tekst werd goedgekeurd door de Ministerraad op 20 januari 2017.

⁴ Consulteerbaar via http://justitie.belgium.be/nl/nieuws/andere_berichten/news_2015-03-18.jsp.

⁵ Wet 1 december 2013 tot hervorming van de gerechtelijke arrondissementen en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op een grotere mobiliteit van de leden van de rechterlijke orde, BS 10 december 2013.

⁶ Wet 18 februari 2014 betreffende de invoering van een verzelfstandigd beheer voor de rechterlijke organisatie, BS 4 maart 2014.

⁷ Wet 19 oktober 2015 houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie, BS 22 oktober 2015 (Potpourri I); wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, BS 19 februari 2016 (Potpourri II) en

De derde fase, de ‘sprong’, wordt aangekondigd als een grondige hervorming van de basiswetgeving in tal van domeinen, waaronder het strafrecht. Dat deze ‘sprong’ noodzakelijk blijft, mag blijken uit de talrijke commentaren en kritieken op de Potpourri II-wet.⁸ Om deze hervorming voor te bereiden, werd een Commissie tot hervorming van het strafrecht opgericht, waarbinnen de auteurs van deze bijdrage werken aan een voorstel van voorontwerp van een nieuw Strafwetboek. Wat betreft Boek I van het Strafwetboek, dat de algemene regels van het strafrecht bevat, hebben de auteurs ondertussen een voorstel van voorontwerp overgemaakt. Dit is uiteraard slechts een eerste stap. Het is nu aan anderen – regering, Raad van State, Parlement – om zich over deze tekst te buigen en er zijn definitieve vorm aan te geven. Opdat het nieuwe Strafwetboek een zo groot mogelijk draagvlak zou kennen, is het daarbij volgens ons noodzakelijk dat de tekst zou worden gevoed en verrijkt door een zo ruim mogelijk debat in alle betrokken geledingen. Het is met het oog op het faciliteren van een dergelijk debat dat de tekst van het voorstel van voorontwerp van een nieuw Boek I van het Strafwetboek zoals dit werd overgemaakt aan de minister, integraal werd gepubliceerd⁹ en de belangrijkste innovaties van het voorstel van voorontwerp in deze bijdrage kort worden geschetst in het kader van de nieuwe structuur van het voorstel.

De krachtlijnen van de hervorming

2. Om aan de kwaliteitsvereisten van een modern wetboek te voldoen, vormen drie kernwoorden de rode draad van de voorgestelde hervorming: accuraat, coherent en eenvoudig. De accuraatheid moet de rechtszekerheid garanderen, de

de wet van 4 mei 2016 houdende internering en diverse bepalingen inzake justitie, BS 13 mei 2016 (Potpourri III). Potpourri IV werd aangenomen door de Kamer op 22 december 2016 (wetsontwerp tot wijziging van de rechtspositie van de gedetineerden en van het toezicht op de gevangenen en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.* Kamer 2016-17, nr. 54-1986). Potpourri V (Voorontwerp van wet houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijk recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie) moet de parlementaire weg nog doorlopen.

⁸ Zie o.a. Themanummer *JT* 2016, 413-440; X (ed.), *La réforme « pot-pourri II » en droit pénal et en procédure pénale. Premiers commentaires*, coll. Jeune Barreau Charleroi, Limal, Anthemis, 2016, 220 p.; M. CADELLI en T. MOREAU (eds.), *La loi pot-pourri II : un recul de civilisation?*, Limal, Anthemis, 2016, 227 p.; J. ROZIE, “Hof van assisen en correctionalisering na Potpourri II: kunst- en vliegwerk of dankbare ingreep van de wetgever?”, *NC* 2016, 91-114; J. DE HERDT, “Bijzonder strafrecht en straftoemeting na de Potpourri II-wet”, *NC* 2016, 189-203; S. DEPAUX en L. VAN PUYENBROECK, *Potpourri II: wijzigingen m.b.t. het strafrecht en de strafvordering*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2016, 330 p.; J. DECOKER e.a., “De wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (Potpourri II), gewikt en gewogen”, *T.Strafr.* 2016, 2-158.

⁹ Zie voetnoot 2.

coherentie moet het mogelijk maken de wet vlot toe te passen op concrete situaties en het beschikken over een leesbare en eenvoudige regel is ten slotte noodzakelijk voor iedereen die de wet moet toepassen.

In het licht van deze doelstelling werden in het voorontwerp van Boek I Sw. een heel aantal bestaande regels gecodificeerd, herschreven en vereenvoudigd. Daarnaast hebben de auteurs van het voorontwerp zich gebaseerd op moderne(re) strafwetboeken uit de ons omringende landen en werd rekening gehouden met de bevindingen uit criminologisch onderzoek en de wensen vanuit de praktijk.

3. Met het oog op een optimale wetgeving moet het strafrecht een aangepast handhavingsmechanisme aanreiken, dat rekening houdt met de mogelijke doelstellingen van de straf en dat aan de rechter een grote mate van flexibiliteit biedt om zo een gepast strafrechtelijk antwoord te kunnen formuleren op de gepleegde feiten. Om het voor de rechter mogelijk te maken een billijke en doeltreffende straf uit te spreken, moet het straffenarsenaal worden gediversifieerd, ook op het vlak van de zgn. alternatieve straffen. De vrijheidsberovende straf moet daarbij het *ultimum remedium* zijn.

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

4. In het eerste artikel wordt de indeling van de misdrijven geregeld. Van de huidige drie categorieën van misdrijven blijven er in het voorstel slechts twee overeind: de misdaden en de wanbedrijven. Het valt immers niet langer te verantwoorden om een ‘klassiek’ strafproces te voeren voor overtredingen, die hoogstens aanleiding kunnen geven tot een geldboete van vijftientig euro ($\times 6$ bij toepassing van de opdecimen anno 2016, of $\times 8$ sinds 1 januari 2017) of een gevangenisstraf van zeven dagen. Teneinde een adequater antwoord te bieden op deze problematiek, moeten voor deze categorie van misdrijven andere pistes worden bewandeld: afhankelijk van de gemaakte keuzes, kunnen deze pistes hetzij strafrechtelijk (door de overtredingen voortaan als wanbedrijf strafbaar te stellen), hetzij niet-strafrechtelijk (bestuurlijke sancties, bevel tot betaling, burgerrechtelijke afhandeling) zijn.

Ook de grens tussen de misdaden en de wanbedrijven verschuift. Waar er vandaag sprake is van een wanbedrijf indien de wet op het misdrijf een straf tot 5 jaar gevangenisstraf stelt, ligt de bovengrens voor wanbedrijven in het voorstel op 20 jaar gevangenisstraf. Misdaden zijn de misdrijven waarop een straf van opsluiting van 20 tot 30 jaar of levenslange opsluiting is gesteld.¹⁰

¹⁰ De vraag welk rechtscollege bevoegd dient te zijn om over misdaden te oordelen, is een vraag met betrekking tot de strafprocedure, die door de daarvoor bevoegde commissie zal moeten worden beantwoord. Het voorontwerp herneemt de criminele straf van opsluiting van 30 tot 40 jaar niet, aangezien deze slechts werd ingevoerd met het oog op de veralgemening van de mogelijkheid tot correctionalisering door de Potpourri II-wet.

Ten slotte voorziet deze bepaling erin dat de omschrijving door de wet als een misdaad of wanbedrijf definitief is: de uiteindelijk door de rechter opgelegde straf, eventueel na toepassing van verzachtende omstandigheden, verandert de aard van het misdrijf niet. Het kunstmatige correctionaliseringmechanisme wordt bijgevolg afgeschaft. Dit systeem is eenvoudiger en bevordert de rechtszekerheid.

5. Daarnaast worden in het eerste hoofdstuk een aantal algemene beginselen omtrent de strafwet omschreven: het legaliteitsbeginsel, de toepassing van de strafwet in de tijd, de toepassing van de strafwet in de ruimte en de interpretatie van de strafwet.

Hoofdstuk 2. Het misdrijf

Afdeling 1. Bestanddelen van het misdrijf

6. In de eerste afdeling van het hoofdstuk dat aan het misdrijf is gewijd, worden de bestanddelen van het misdrijf gedefinieerd. Elk misdrijf vereist het bestaan van een materieel bestanddeel en een schuldbestanddeel. In tegenstelling tot het huidige Strafwetboek, wordt het schuldbestanddeel in het voorstel uitdrukkelijk omschreven. Het kan bestaan in een bijzonder opzet, het wetens en willens aannemen van het strafbaar gestelde gedrag, het zonder rechtvaardiging aannemen van het strafbaar gestelde gedrag dat de uiting is van het niet-nakomen van de algemene verplichting tot waakzaamheid waartoe de dader gehouden is of een *ernstig* gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid. Via deze laatste vorm van schuldbestanddeel wordt de eenheid van de burgerlijke en strafrechtelijke fout¹¹ verlaten.

Naast het materieel bestanddeel en het schuldbestanddeel, kan de wet ook voorzien in een verzwarend bestanddeel. Het gevolg van het bestaan van een dergelijk bestanddeel is dat een straf van een hoger niveau¹² kan worden opgelegd. Het verzwarend bestanddeel moet worden onderscheiden van de verzwarende omstandigheden, die de rechter in overweging moet nemen wanneer hij de straf of de maatregel en de zwaarte ervan kiest, maar zonder dat hij een straf van een hoger niveau mag opleggen.¹³

Afdeling 2. Strafbare poging

7. In de tweede afdeling wordt de strafbare poging geregeld. In het voorstel is de poging tot het plegen van een misdrijf in

principe altijd strafbaar. Het vandaag bestaande onderscheid tussen misdaden en wanbedrijven (huidige art. 52-53 Sw.) wordt verlaten.

De vrijwillige terugtred maakt niet langer een negatief constitutief bestanddeel van de poging uit, maar wordt, naar Nederlands en Duits voorbeeld, een strafonthevende verschoningsgrond, wat onder meer gevolgen heeft voor de bewijslast en de doorwerking ervan naar de deelnemers.

Ook op het vlak van de strafmaat wordt een wijziging voorgesteld: de poging zou met dezelfde straf worden bestraft als het voltooide misdrijf. Aangezien er een aanvang werd genomen met het plegen van het misdrijf, was er immers een reëel gevaar dat het misdrijf wél voltooid zou zijn geweest. Bovendien kan men beargumenteren dat diegene die poogt het misdrijf te plegen, dezelfde geestesgesteldheid heeft als diegene die het misdrijf voltooit. Er dient bovendien te worden benadrukt dat in het huidige Strafwetboek m.b.t. bepaalde delictsomschrijvingen de poging reeds wordt gelijkgesteld met het voltooide misdrijf.¹⁴

8. Ten slotte wordt door deze bepaling ook in een bestraffing voorzien voor hij die op vasthoudende en zekere wijze voorstelt, aanbiedt of aanzet een bepaald misdrijf te plegen en hij die een dergelijk voorstel, aanbod of aanzetting heeft aanvaard, terwijl dit geen uitwerking heeft gehad wegens omstandigheden onafhankelijk van zijn wil. Op die manier worden o.a. enkele complementaire strafwetten in het Strafwetboek geïntegreerd.¹⁵

Afdeling 3. Rechtvaardigingsgronden

9. De derde afdeling handelt over de rechtvaardigingsgronden. Zij worden duidelijk onderscheiden van schuldonthefingsgronden, gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid en verschoningsgronden, o.a. om duidelijk te maken in welke volgorde zij moeten worden toegepast. In deze afdeling worden zowel het begrip 'rechtvaardigingsgronden' als alle verschijningsvormen omschreven. Op die manier wordt o.a. een wettelijke grondslag gegeven aan de noodtoestand en het wettig verzet tegen de overheid.

Wat de noodtoestand betreft, wordt er daarbij wel voor geopteerd om, in tegenstelling tot de bestaande cassatierechtpraak¹⁶, de situatie waarin beide belangen die het voorwerp uitmaken van de te maken belangenafweging gelijkwaardig zijn, uit te sluiten van het toepassingsgebied.

Ook wordt de wettige verdediging een algemene rechtvaardigingsgrond en aldus overgebracht van Boek II naar Boek I. De vermoedens van wettige verdediging uit artikel 417 Sw. worden opgeheven.

¹¹ Vaste cassatierechtspraak sinds Cass. 1 februari 1877, *Pas.* 1877, I, 92.

¹² Zie over de strafniveaus *infra*, *sub* randnr. 17.

¹³ In het raam van de herziening van de straffen gesteld op de misdrijven omschreven in Boek II van het Strafwetboek zal dus moeten worden bepaald welke huidige verzwarende omstandigheden de vorm zullen aannemen van een verzwarend bestanddeel (met een verhoging van het strafniveau tot gevolg) en welke een verzwarende omstandigheid (in de betekenis die aan dit begrip wordt gegeven in het nieuwe Boek I) zullen uitmaken.

¹⁴ Bv. art. 105, 115, 120*quater*, 122, 135*quinquies*, 136*septies*, 168 en 176, 336 en 337, 371/1, 374, 432, 476, 497 en 550*ter* Sw.

¹⁵ Wet 7 juli 1875 tot bestraffing van het aanbod of het voorstel om bepaalde misdaden te plegen, *BS* 9 juli 1875; wet 25 maart 1891 houdende bestraffing van de aanzetting tot het plegen van misdaden of wanbedrijven, *BS* 26 maart 1891.

¹⁶ Cass. 24 januari 2007, *Pas.* 2007, 167; Cass. 5 april 1996, *Pas.* 1996, I, 283.

Hoofdstuk 3. De dader

Afdeling 1. Algemene bepalingen

10. In een eerste afdeling wordt het beginsel van de individuele verantwoordelijkheid opgenomen, alsook de regels omtrent de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon. De vaak bekritiseerde decumulregel uit het huidige artikel 5, tweede lid Sw. wordt daarbij verlaten.

Afdeling 2. Deelneming aan een misdaad of een wanbedrijf

11. In de tweede afdeling komt de deelneming aan bod. Hier wordt het vandaag bestaande onderscheid tussen mededaders en medeplichtigen verlaten en vervangen door een uniform statuut van deelnemers, die op dezelfde manier worden bestraft als de dader. De grens tussen beide was immers te flou geworden, zowel in de wetgeving als in de rechtspraak. De deelnemingsvormen worden geherformuleerd (rechtstreeks deelnemen aan de uitvoering, de voorbereiding of uitvoering vergemakkelijken, het rechtstreeks aanzetten tot het plegen van het misdrijf). De deelneming door onthouding en deelneming *post factum*, beide ontwikkelingen uit de rechtspraak en rechtsleer, worden gecodificeerd.

Daarnaast wordt ook in een wettelijke regeling voorzien met betrekking tot de doorwerking van de verzwarende bestanddelen en de verzwarende omstandigheden naar de deelnemers aan het misdrijf, waardoor een wettelijk antwoord wordt geboden op de *Goktepe*-rechtspraak¹⁷ van het EHRM.

Afdeling 3. Schuldontheffingsgronden

12. In de derde afdeling worden de schuldontheffingsgronden gedefinieerd. Het gaat om omstandigheden door de wet bepaald waardoor de dader van het misdrijf geen verwijt treft wegens de concrete situatie waarin hij de door een wettelijke delictsomschrijving vereiste gedraging stelt, al blijft die wederrechtelijk.

De onweerstaanbare dwang krijgt een afzonderlijke wetsbepaling¹⁸ en de onoverwinnelijke dwaling (uit onwetendheid of vergissing) krijgt voor het eerst een uitdrukkelijke wettelijke grondslag.

Afdeling 4. Gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid

13. In de laatste afdeling worden de gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid (de geestesstoornis en de minderjarigheid) omschreven. Het voorontwerp definieert de gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid als omstandigheden door de wet bepaald waardoor de dader van het misdrijf niet-toerekeningsvatbaar is, al blijft het stellen van de door een

¹⁷ EHRM 2 juni 2005, *Goktepe/België*; EHRM 27 maart 2008, *Delespesse/België*.

¹⁸ Vandaag samen met de geestesstoornis, die een grond van niet-toerekeningsvatbaarheid uitmaakt, opgenomen in art. 71 Sw.

wettelijke delictsomschrijving vereiste gedraging wederrechtelijk en verwijtbaar.

Hoofdstuk 4. De straf

Afdeling 1. Algemeen

14. In de eerste afdeling worden een aantal algemene bepalingen met betrekking tot de straf opgenomen. Zo worden voor het eerst, in navolging van het voorstel van de Commissie Holsters¹⁹, de doelstellingen van de straf uitdrukkelijk verankerd in de wet. Vooraleer een straf uit te spreken, moet de rechter deze doelstellingen in overweging nemen, maar hij moet ook rekening houden met de ongewenste neveneffecten van de straf ten aanzien van de rechtstreeks betrokken personen, hun omgeving en de samenleving. Het principe van de vrijheidsberovende straf als *ultimum remedium* wordt hierin ook bevestigd.

Daarnaast bevat deze afdeling een definitie van verzwarende²⁰ en verzachtende omstandigheden.

15. Ook in navolging van de Commissie Holsters, wordt het onderscheid tussen de maatschappelijke enquête en het beknopte voorlichtingsrapport afgeschaft en vervangen door één instrument: het voorlichtingsrapport. Ook in het advies van een dienst gespecialiseerd in de begeleiding of behandeling van seksuele delinquenten wordt voorzien.

Afdeling 2. De verschoningsgronden

16. De tweede afdeling definieert het begrip ‘verschoningsgronden’ en bevat de nieuwe algemene strafverminderende rechtvaardigingsgrond noodweerexces. Deze is mede het gevolg van het feit dat de wettige verdediging voortaan een algemene rechtvaardigingsgrond is. De strafvermindering is gebaseerd op de huidige regeling voor de uitlokking (huidig art. 414 Sw.).

Afdeling 3. Op natuurlijke personen toepasselijke straffen

17. Afdeling 3 bevat een opsomming van de hoofd- en de bijkomende straffen²¹ voor de natuurlijke personen. De waarschijnlijk meest in het oog springende hervorming van het

¹⁹ Zie in het bijzonder Eindverslag Commissie “Strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerden en straftoemeting”, Deel II – Straftoemeting.

²⁰ Te onderscheiden van de verzwarende bestanddelen; zie *supra*, sub randnr. 6.

²¹ De bijkomende straffen voor natuurlijke personen zijn: geldboete, verbeurdverklaring, geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel, ontzetting uit de rechten, beroepsverbod, bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling, sluiting van de inrichting, verval van het recht tot sturen en woon- of contactverbod. Het voorontwerp voorziet niet langer in de vandaag bestaande bijkomende straf van terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank.

voorstel is dat de hoofdstraffen voortaan in niveaus zijn onderverdeeld. De niveaus 7 en 6 bevatten de criminele straffen, de niveaus 5 tot 1 de correctionele straffen. Per niveau bepaalt de wet welke straffen opgelegd kunnen worden en wat het concrete gevolg is van de eventuele aanneming van verzachtende omstandigheden.^{22, 23} Op die manier wordt de straftoemeting een veel eenvoudiger oefening: de rechter heeft per niveau een overzicht van de mogelijkheden (inclusief de zgn. 'alternatieve straffen') en moet niet meer doorheen het Strafwetboek bladeren om te weten te komen wat de strafmaat is na aanneming van verzachtende omstandigheden.

Een opvallende innovatie in deze strafniveaus is dat de minimale hoofdgevangenisstraf 1 jaar bedraagt. Er wordt aldus komaf gemaakt met de korte vrijheidsberovende straffen, die vaak niet werden uitgevoerd. Bovendien is het in

het laagste strafniveau, niveau 1, niet mogelijk een vrijheidsberovende straf op te leggen en wordt dus volop ingezet op zgn. alternatieve straffen.

Een bijkomende (tijdelijke) vereenvoudiging wat de geldstraffen betreft, is dat de bedragen van de geldstraffen zijn aangepast, waardoor er geen toepassing van de opdecieën meer nodig is.

Daarnaast breidt het voorstel het straffenpalet aanzienlijk uit met de volgende straffen: opgelegde behandeling, de geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel, de veroordeling bij schuldigverklaring en de verbeurdverklaring als autonome straf (zie *infra*).

Afdeling 4. Op rechtspersonen toepasselijke straffen

18. Onder deze afdeling zijn de hoofdstraffen en bijkomende straffen²⁴ opgesomd die kunnen worden opgelegd aan een rechtspersoon. Ook hier zijn de hoofdstraffen ingedeeld in niveaus (niveau 7 en 6 voor criminele straffen, niveau 5 tot 1 voor de correctionele straffen)^{25, 26} en wordt de toepasselijke

²² Voor natuurlijke personen gaat het om de volgende straffen:

- niveau 7: levenslange opsluiting (na verzachtende omstandigheden: straf van niveau 6, gevangenisstraf van minstens drie jaar en ten hoogste twintig jaar of een opgelegde behandeling van minstens drie jaar en ten hoogste vijf jaar);
- niveau 6: twintig tot dertig jaar opsluiting (na verzachtende omstandigheden: gevangenisstraf van minstens drie jaar en ten hoogste twintig jaar of een opgelegde behandeling van minstens drie jaar en ten hoogste vijf jaar);
- niveau 5: gevangenisstraf van meer dan vijftien jaar tot ten hoogste twintig jaar (na verzachtende omstandigheden: gevangenisstraf van meer dan vijf jaar tot ten hoogste vijftien jaar of een van de straffen van niveau 2);
- niveau 4: gevangenisstraf van meer dan tien jaar tot ten hoogste vijftien jaar (na verzachtende omstandigheden: gevangenisstraf van meer dan vijf jaar tot ten hoogste tien jaar of een van de straffen van niveau 2);
- niveau 3: gevangenisstraf van meer dan vijf jaar tot ten hoogste tien jaar (na verzachtende omstandigheden: een van de straffen van niveau 2);
- niveau 2: een van de volgende straffen: gevangenisstraf van een jaar tot ten hoogste vijf jaar, opgelegde behandeling van een jaar tot ten hoogste vijf jaar, straf onder elektronisch toezicht van een maand tot ten hoogste een jaar, werkstraf van meer dan honderdtwintig uur tot ten hoogste driehonderd uur, probatiestraf van meer dan twaalf maanden tot ten hoogste twee jaar of veroordeling bij schuldigverklaring (na verzachtende omstandigheden: een van de straffen van niveau 1);
- niveau 1: een van de volgende straffen: geldboete van 250 euro tot ten hoogste 15 000 euro, werkstraf van twintig uur tot ten hoogste honderdtwintig uur, probatiestraf van zes maanden tot ten hoogste twaalf maanden, verbeurdverklaring, geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel of veroordeling bij schuldigverklaring (na verzachtende omstandigheden: bijkomende straf in plaats van de hoofdstraf, indien de wet in een bijkomende straf voorziet).

²³ Het voorontwerp van wet zoals dat werd goedgekeurd door de Ministerraad en werd voorgelegd aan de Raad van State voegt een bijkomend strafniveau toe, tussen het niveau 2 en 3 (waardoor de criminele straffen voortaan terug te vinden zijn in de niveaus 8 en 7 en de correctionele straffen in de niveaus 6 tot 1): dit tussenniveau bestaat uit een gevangenisstraf van meer dan drie tot ten hoogste vijf jaar, die bij aanneming van verzachtende omstandigheden wordt vervangen door een straf van niveau 2 of 1. De duur van de gevangenisstraf wordt in niveau 2 gewijzigd in één jaar tot ten hoogste drie jaar.

²⁴ De bijkomende straffen voor rechtspersonen zijn: geldboete, verbeurdverklaring, geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel, verbod om een activiteit die deel uitmaakt van het maatschappelijk doel uit te oefenen voor een periode van een jaar tot ten hoogste tien jaar, ontbinding, uitsluiting van deelneming aan overheidsopdrachten voor een periode van een jaar tot ten hoogste tien jaar, sluiting van de inrichting en bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling.

²⁵ Voor rechtspersonen gaat het om de volgende straffen:

- niveau 7: geldboete van meer dan 3 000 000 euro tot ten hoogste 4 320 000 euro (na verzachtende omstandigheden: straf van niveau 6 of een van de hoofdstraffen van niveau 5 tot 2);
- niveau 6: geldboete van meer dan 1 200 000 euro tot ten hoogste 3 000 000 euro (na verzachtende omstandigheden: een van de hoofdstraffen van niveau 5 tot 2);
- niveau 5: geldboete van meer dan 900 000 euro tot ten hoogste 1 200 000 euro (na verzachtende omstandigheden: een van de straffen van niveau 4, 3 of 2);
- niveau 4: geldboete van meer dan 600 000 euro tot ten hoogste 900 000 euro (na verzachtende omstandigheden: een van de straffen van niveau 3 of 2);
- niveau 3: geldboete van meer dan 450 000 euro tot ten hoogste 600 000 euro (na verzachtende omstandigheden: een van de straffen van niveau 2);
- niveau 2: een van de volgende straffen: geldboete van meer dan 15 000 euro tot ten hoogste 450 000 euro, dienstverleningsstraf ten gunste van de gemeenschap voor een bedrag van meer dan 15 000 euro tot ten hoogste 450 000 euro, probatiestraf van meer dan twaalf maanden tot ten hoogste twee jaar, de cumulatie van twee of meerdere straffen van niveau 1 of veroordeling bij schuldigverklaring (na verzachtende omstandigheden: een van de straffen van niveau 1);
- niveau 1: een van de volgende straffen: geldboete van 250 euro tot ten hoogste 15 000 euro, dienstverleningsstraf ten gunste van de gemeenschap voor een bedrag van 250 euro tot ten hoogste 15 000 euro, ontbinding, probatiestraf van zes maanden tot ten hoogste twaalf maanden, verbod om een activiteit die deel uitmaakt van het maatschappelijk doel uit te oefenen voor een periode

straf voor elk niveau meteen omschreven in de wet (ook na eventuele aanneming van verzachtende omstandigheden), zonder dat hierop nog een conversiemechanisme moet worden toegepast.

Daarnaast wordt ook voor de rechtspersonen het sanctiepalet uitgebreid. Zo voorziet het voorontwerp in de volgende (nieuwe) straffen: de dienstverleningsstraf ten gunste van de gemeenschap, de probatiestraf, de veroordeling bij schuldigverklaring en de uitsluiting van deelneming aan overheidsopdrachten.²⁷ Het toepassingsgebied van het verbod om een activiteit die deel uitmaakt van het maatschappelijk doel uit te oefenen wordt uitgebreid.

19. De dienstverleningsstraf ten gunste van de gemeenschap (een straf binnen niveau 2 en 1) vormt een equivalent van de werkstraf, waarbij de rechtspersoon voor een door de rechter bepaald budget een prestatie ten gunste van de gemeenschap moet leveren. Dit kan een manier zijn voor de rechtspersoon om zijn imago in de samenleving te herstellen. Ook wordt het mogelijk een probatiestraf aan de rechtspersoon op te leggen.

Afdeling 5. Bepalingen met betrekking tot de vrijheidsstraffen

20. Deze afdeling herneemt de huidige bepalingen met betrekking tot de uitvoering van de vrijheidsstraf (art. 25, 30 en 30bis Sw.).

*Afdeling 6. Opgelegde behandeling*²⁸

21. Een nieuwe straf voor de natuurlijke persoon is de opgelegde behandeling. Deze straf, die reeds werd voorgesteld door de Commissie Holsters, is een vrijheidsberovende straf die het mogelijk maakt om de beklaagde of beschuldigde op te leggen zich aan een geschikte behandeling te onderwerpen indien hij psychische of medische stoornissen vertoont die niet dermate ernstig zijn dat zij zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoen, maar waardoor hij een gevaar betekent voor de maatschappij. Het misdrijf waarvoor

van een jaar tot ten hoogste tien jaar, verbeurdverklaring, geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel, uitsluiting van deelneming aan overheidsopdrachten voor een periode van een jaar tot ten hoogste tien jaar, sluiting van de inrichting of veroordeling bij schuldigverklaring (na verzachtende omstandigheden: bijkomende straf in plaats van de hoofdstraf indien de wet in een bijkomende straf voorziet).

²⁶ Zoals wat betreft de straffen voor de natuurlijke personen, werd in het voorontwerp van wet dat werd goedgekeurd door de Ministerraad, een bijkomend strafniveau ingevoegd tussen de straf van niveau 3 en niveau 2.

²⁷ In het voorontwerp van wet zoals dat werd goedgekeurd door de Ministerraad en werd voorgelegd aan de Raad van State, werd de uitsluiting van deelneming aan overheidsopdrachten uitgebreid naar concessies en naar natuurlijke personen.

²⁸ In het voorontwerp van wet dat werd goedgekeurd door de Ministerraad, werd deze nieuwe straf niet weerhouden. Bijgevolg werden alle bepalingen uit het voorontwerp waarin naar deze nieuwe straf werd verwezen, geschrapt of gewijzigd vooraleer de tekst werd overgezonden naar de Raad van State.

de behandeling wordt opgelegd, moet mede het gevolg zijn van deze stoornis. Deze straf wordt gezien als een nuttig instrument in het formuleren van een gepast strafrechtelijk antwoord voor personen met verminderde toerekeningsvatbaarheid of voor personen die misdrijven plegen vanuit een achterliggende verslavingsproblematiek en aldus te trachten het recidiverisico te beperken.

Afdeling 7. Straf onder elektronisch toezicht, werkstraf en probatiestraf

22. Deze afdeling herneemt de bepalingen met betrekking tot de zgn. alternatieve straffen: de straf onder elektronisch toezicht, de werkstraf en de probatiestraf.

De definitie van de straf van het elektronisch toezicht is gebaseerd op die van het elektronisch toezicht als straf-uitvoeringsmodaliteit.

Conform het uitgangspunt dat, voor zover mogelijk, de vrijheidsberovende straf moet worden vermeden wanneer alternatieve straffen een adequaat antwoord kunnen bieden, wordt in het voorstel de optie van de vervangende gevangenisstraf verlaten met betrekking tot de werkstraf en de probatiestraf.²⁹ Op die manier wordt vermeden dat de gevangenis het strafrechtelijk antwoord wordt voor personen voor wie vrijheidsberoving allesbehalve een oplossing is.³⁰

Ook wordt het toezicht op de uitvoering van de straf onder elektronisch toezicht, de werkstraf en de probatiestraf (net als de andere straffen) ondergebracht bij de straf-uitvoeringsrechtbank.³¹ De auteurs van het voorontwerp wilden het gehele contentieux met betrekking tot de uitvoering van straffen toevertrouwen aan dit rechtscollege. De probatiecommissie wordt afgeschaft.

Afdeling 8. Veroordeling bij schuldigverklaring

23. Zowel voor de natuurlijke persoon als voor de rechtspersoon wordt de straf van de veroordeling bij schuldigverklaring opgenomen als straf van niveau 2 en 1. Deze straf kan enkel worden opgelegd voor feiten van geringe ernst of voor feiten die na een zeer lange termijn worden berecht. Dit moet steeds *in concreto* worden beoordeeld.

Deze straf, die niet op het uittreksel van het strafregister wordt vermeld, is het alternatief voor de opschorting van de uitspraak van de veroordeling, die wordt afgeschaft door het voorstel.³²

²⁹ Er wordt enkel in een vervangende geldboete voorzien.

³⁰ Het voorontwerp van wet zoals dat werd goedgekeurd door de Ministerraad en werd voorgelegd aan de Raad van State, voert echter opnieuw de mogelijkheid in voor de rechter om een vervangende gevangenisstraf op te leggen als sanctie voor de niet-uitvoering van deze straffen.

³¹ Eventueel bestaande uit een alleenzetelend rechter.

³² De Commissie is de mening toegedaan dat de probatiestraf het alternatief is voor de probatie-opschorting.

Afdeling 9. Geldstraffen

24. Wat de geldboete betreft, wordt voor de natuurlijke persoon bepaald dat het bedrag wordt vastgesteld in verhouding tot zijn financiële draagkracht en voor de rechtspersoon in verhouding tot zijn financiële draagkracht, zijn omzet en zijn omvang. Met het oog op de gelijkheid van de uitwerking van de straf kan de rechter volgens het voorstel, in navolging van het voorontwerp Legros³³, op het basisbedrag van de geldboete een vermenigvuldigingsfactor toepassen, die niet hoger mag zijn dan vijf.³⁴

De vervangende gevangenisstraf is in het voorontwerp niet langer mogelijk bij de geldboete, gelet op de mogelijkheden om over te gaan tot gedwongen tenuitvoerlegging.

25. De regels omtrent de verbeurdverklaring, die is opgenomen als bijkomende straf of hoofdstraf van niveau 1, worden aanzienlijk vereenvoudigd. Bij de verbeurdverklaring komt het erop neer dat de delinquent onwettige zaken worden ontnomen, zaken waarvan hij misbruik heeft gemaakt of die hij verworven heeft naar aanleiding van het misdrijf. Daarom wil het voorstel een reëel karakter toekennen aan de verbeurdverklaring: het is onverantwoord dat dergelijke zaken in het bezit blijven van de dader. Om buitensporige veroordelingen te voorkomen, voorziet het voorstel in een bijzondere regeling voor de verbeurdverklaring van onroerende goederen die hebben gediend of bestemd zijn geweest voor het plegen van het misdrijf.

Ten gevolge van zijn reëel karakter wordt de verbeurdverklaring uitgesproken ten aanzien van alle daders en deelnemers. Een ander gevolg is dat de veroordeling betrekking heeft op de zaak zelf. Indien de verbeurd verklaarde zaak niet in beslag is genomen en de veroordeelde op het tijdstip van de uitvoering van de verbeurdverklaring niet langer in het bezit is van de zaak of haar onttrokken heeft aan het gerecht, wordt een vervangende straf op hem toegepast. Deze bestaat uit de geldwaarde van de verbeurd verklaarde goederen, waarvan het bedrag indien nodig door de rechter kan worden verminderd indien dit zou leiden tot een onredelijk zware straf.

26. Nieuw in het voorontwerp is ook de geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel. Deze straf heeft tot doel de dader geldelijk te bestraffen in verhouding tot de concrete financiële inzet van het misdrijf. Deze straf kan worden uitgesproken als hoofdstraf van niveau 1 of als facultatieve bijkomende straf.

Afdeling 10. Andere straffen

27. De regels omtrent de ontzetting uit de rechten worden aanzienlijk vereenvoudigd door het voorontwerp. Zij is enkel nog verplicht, levenslang en voor alle opgesomde rechten bij

een veroordeling tot een straf van niveau 7 (levenslange opsluiting). In de niveaus 6 t.e.m. 2 is de ontzetting facultatief, kan zij geheel of gedeeltelijk zijn en duurt zij vijf jaar.³⁵ Zij kan niet worden uitgesproken bij een straf van niveau 1.

28. Het voorstel neemt ook het beroepsverbod op als bijkomende straf, indien de veroordeelde ernstig misbruik heeft gemaakt van zijn beroep om het misdrijf te plegen. Vandaag zijn deze beroepsverboden verspreid over tal van bijzondere strafbepalingen.³⁶ Ook het verval van het recht tot sturen³⁷ wordt nu in het algemeen omschreven als een bijkomende straf die kan worden opgelegd telkens wanneer een motorrijtuig gediend heeft of bestemd was tot het plegen van het misdrijf of tot het verzekeren van de vlucht. Het woon- of contactverbod krijgt eveneens een grondslag in Boek I Sw., maar kan slechts worden opgelegd in de bij wet bepaalde gevallen.

29. Bovendien wordt de bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling in het algemeen als bijkomende straf opgenomen³⁸, net als de sluiting van de inrichting.³⁹ De straffen kunnen slechts worden opgelegd in de bij wet bepaalde gevallen.

Afdeling 11. Straftoemeting

30. Na alle bepalingen over de verschillende straffen, volgen dan in afdeling 11 de regels in verband met de straftoemeting, te beginnen met de herhaling. Deze rechtsfiguur wordt aangepast aan de recente wetenschappelijke bevindingen hieromtrent. De herhaling is in het voorstel steeds een bijzondere herhaling: zij is van toepassing in de bij wet bepaalde gevallen. Hierbij zal worden gestreefd naar een link tussen de aard van het eerst gepleegde misdrijf en de aard van het later gepleegde misdrijf. Er wordt ook enkel in een tijdelijke staat van herhaling voorzien, nl. voor een periode van vijf jaar, te rekenen vanaf het in kracht van gewijsde treden van de voorgaande veroordeling.⁴⁰ De herhaling heeft een facultatieve verhoging van de straf met één niveau tot gevolg.

³⁵ In het voorontwerp van wet zoals dat werd goedgekeurd door de Ministerraad en werd voorgelegd aan de Raad van State, werd de termijn van vijf jaar verlengd.

³⁶ Bv. art. 382, § 2 en art. 382bis Sw. (zedenmisdrijven); art. 4, § 2 Drugwet (handel in verdoevende middelen); art. 455 WIB en art. 73ter WBTW (fiscale misdrijven), KB nr. 22 van 24 oktober 1934 waarbij aan bepaalde veroordeelden en aan gefailleerden verbod wordt opgelegd bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen (uit te spreken door de rechtbank van koophandel).

³⁷ Vandaag slechts voorzien in art. 38 Wegverkeerswet en in het kader van familieverlating (art. 391bis Sw.).

³⁸ Thans slechts uitzonderlijk bepaald in art. 7bis, 18, 37bis, 457 en 502 Sw.

³⁹ Thans in Boek I Sw. slechts bepaald voor de rechtspersoon in art. 7bis en 37 Sw. Daarnaast ook in een aantal bijzondere strafbepalingen, zoals bv. art. 382, § 3 Sw., art. 10 Hormonenwet, art. 455 WIB ...

⁴⁰ De termijn van vijf jaar wordt evenwel verlengd met de tijd waarin de veroordeelde daadwerkelijk zijn vrijheid is ontnomen.

³³ Art. 109 van het voorontwerp Legros.

³⁴ Deze vermenigvuldigingsfactor werd geschrapt in het voorontwerp van wet zoals goedgekeurd door de Ministerraad.

31. Vervolgens komen de regels met betrekking tot de samenloop aan bod. Er wordt komaf gemaakt met het huidige oneigenlijke gebruik van de regels m.b.t. het voortgezet of collectief misdrijf, wat o.a. voortvloeit uit de zeer ruime interpretatie die wordt gegeven aan de notie 'eenheid van opzet'. De eendaadse samenloop wordt beperkt tot gevallen waarin een zelfde feit verscheidene misdrijven oplevert. De hoofdstraf wordt dan opgelegd binnen het zwaarste strafniveau; de bijkomende straffen worden cumulatief⁴¹ opgelegd binnen de grenzen bepaald door de wet. Het verbod van 'panacheren' wordt met betrekking tot de bijkomende straffen dus verlaten.

Van meerdaadse samenloop is er sprake wanneer iemand schuldig wordt bevonden aan verscheidene misdrijven die ieder het gevolg zijn van een verschillend feit en die zijn gepleegd op een ogenblik waarop voor geen van de andere feiten een definitieve veroordeling is tussengekomen. Dit omvat aldus zowel de huidige situaties van meerdaadse samenloop als die van het voortgezet of collectief misdrijf. Ook hiervoor geldt het uitgangspunt van één hoofdstraf, met de mogelijkheid tot cumul van bijkomende straffen. Hieraan wordt echter toegevoegd dat indien de zwaarste straf een straf van niveau 4, 3 of 2 is, een hoofdstraf van het onmiddellijk hogere niveau kan worden opgelegd. Indien het toepasselijke strafniveau het niveau 1 is, kunnen de verscheidene hoofdstraffen cumulatief worden opgelegd. Voor de niveaus 5, 6 en 7 wordt niet in een bijkomende strafverzwaring voorzien, aangezien deze straffen voldoende hoog zijn om tot een gepaste bestraffing te komen in geval van samenloop. Indien de feiten die de samenloop uitmaken, niet gelijktijdig worden berecht, houdt de rechter bij wie de misdrijven het laatst werden aangebracht, rekening met de vorige uitspraak bij de straftoemeting. De straf die hij oplegt, mag de zwaarste hoofdstraf binnen het strafniveau voor de feiten die op dat moment aan hem worden voorgelegd, niet te boven gaan. Op die manier wordt het mogelijk om voor de laatst behandelde feiten een werkstraf op te leggen, ook al was er een gevangenisstraf uitgesproken voor de eerder behandelde feiten. In geen geval mogen de eerst uitgesproken straf en de later uitgesproken straf samen de bovengrens overschrijden die had gegolden in geval van gelijktijdige berechting van de feiten. Wanneer de rechter bij wie een zaak laatst is aangebracht, uitspraak doet zonder kennis van de samenloop, komt het aan de strafuitvoeringsrechtbank toe het straftotaal te verminderen conform dezelfde regels.

Afdeling 12. Uitstel van de tenuitvoerlegging van de straffen

32. In de laatste afdeling van het hoofdstuk omtrent de straffen wordt het uitstel geregeld. Wanneer de rechter een straf oplegt die de gevangenisstraf van vijf jaar niet te boven gaat, kan hij een volledig of gedeeltelijk (probatie-)uitstel

⁴¹ Het cumulatief karakter van de bijkomende straffen, dat gemeenschappelijk is aan alle vormen van samenloop, doet geen afbreuk aan het eventueel facultatief karakter van de bijkomende straf.

koppelen aan de hoofd- of bijkomende straffen.⁴² De tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaring, de probatiestraf, de werkstraf en de opgelegde behandeling kan niet worden uitgesteld.⁴³

De huidige vereisten met betrekking tot de gerechtelijke antecedenten worden in het voorstel niet hernomen, met het oog op het verhogen van de coherentie en de flexibiliteit.^{44, 45} De proeftijd wordt eenvormig gemaakt teneinde het risico op fouten te vermijden, en bedraagt minstens één jaar en maximum vijf jaar. De herroeping van het uitstel door de strafuitvoeringsrechtbank is steeds facultatief, opnieuw met het oog op flexibiliteit, zodat de beslissing het best kan worden toegespitst op de concreet voorliggende situatie. Naar analogie met de regeling in verkeerszaken wordt een bijkomende hypothese van herroeping ingevoerd, nl. het geval waarin de veroordeelde binnen de proeftijd een nieuw misdrijf pleegt dat identiek is aan of gelijk op het misdrijf dat geleid heeft tot de veroordeling met uitstel en er een staat van specifieke herhaling ontstaat.

Hoofdstuk 5. Burgerrechtelijke bepalingen

33. Een eerste wijziging met betrekking tot de burgerrechtelijke bepalingen die moet worden signaleerd, is dat de teruggave wordt gedefinieerd. De verbeurdverklaring met teruggave of toewijzing aan de burgerlijke partij wordt geregeld als een bijzondere vorm van teruggave. Aan de verbeurdverklaring als beveiligingsmaatregel wordt een wettelijke grondslag gegeven.

34. Wat de hoofdelijkheid betreft, wordt de huidige regel uit artikel 50 Sw. overgenomen, met de toevoeging dat daders en deelnemers van afzonderlijke misdrijven hoofdelijk gehouden zijn tot teruggave en schadevergoeding wanneer de door hen gepleegde misdrijven een gemeenschappelijke fout opleveren die tot schade aanleiding heeft gegeven, alsook wanneer deze misdrijven samenlopende fouten opleveren die bijdragen tot dezelfde schade. Het in de rechtspraak van het Hof van Cassatie⁴⁶ gehanteerde onderscheid tussen beide, waarbij er in het eerste geval een hoofdelijke veroordeling is en in het tweede geval een veroordeling *in solidum*, wordt aldus verlaten.

⁴² Vervangende straffen komen aldus logischerwijs niet in aanmerking voor uitstel.

⁴³ En dus is, in tegenstelling tot de huidige situatie, wel uitstel mogelijk voor de straf onder elektronisch toezicht.

⁴⁴ Onder de huidige Probatiewet kan er geen uitstel worden toegestaan indien de beklaagde eerder werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van meer dan twaalf maanden. Voor probatiewitstel ligt deze grens op drie jaar gevangenisstraf.

⁴⁵ In het voorontwerp van wet zoals dat werd goedgekeurd door de Ministerraad en werd voorgelegd aan de Raad van State, wordt het uitstel evenwel uitgesloten voor personen die worden veroordeeld voor een misdaad (d.w.z. een misdrijf waarop door de wet een criminele straf is gesteld).

⁴⁶ Cass. 4 november 2014, AR P.13.1253.N.

Hoofdstuk 6. Tenietgaan van straffen en burgerlijke veroordelingen

35. De belangrijkste wijziging met betrekking tot het tenietgaan van de straffen is ongetwijfeld de vereenvoudiging van de regels inzake de verjaring van de straf. De aanvang van de verjaringstermijnen wordt op elkaar afgestemd: het beginpunt is steeds de dag waarop de veroordeling in kracht van gewijsde is getreden. Wat de duur van de verjaringstermijn betreft, wordt het onderscheid tussen hoofd- en bijkomende straffen verlaten. Criminele straffen verjaren door verloop van twintig jaren, correctionele straffen van niveau 5, 4 en 3 na verloop van tien jaren en de correctionele straffen van niveau 2 en 1 na verloop van vijf jaren. Daarnaast wordt een algemene definitie opgenomen met betrekking tot de stuiting en de schorsing van de verjaring van de straf, aangezien de huidige opsommingen slechts exemplatief van aard zijn en het dus eenvoudiger is te werken met een algemene definitie.

Hoofdstuk 7. Diverse bepalingen

36. In het laatste hoofdstuk wordt de huidige bepaling met betrekking tot de gevolgen van de veroordelingen uitgesproken in een andere lidstaat van de Europese Unie hernomen, alsook een bepaling met betrekking tot de toepasselijkheid van de regels uit Boek I Sw. op de bijzondere strafwetten. In vergelijking met het huidige artikel 100 Sw. worden op dit vlak de uitzonderingen die golden voor de regels inzake deelneming en het aannemen van verzachtende omstandigheden bij correctionele straffen geschrapt. Behoudens andersluidende bepaling in de bijzondere strafwet zijn dus alle bepalingen van Boek I Sw. van toepassing op de misdrijven uit die bijzondere strafwet.

Verder verloop van de werkzaamheden

37. Het voorstel van een nieuw Boek I Sw. kan niet op zichzelf bestaan. Vooraleer het in werking kan treden, zijn andere wettelijke ingrepen nodig. In eerste instantie moet Boek II worden herzien. De Commissie is momenteel bezig met het uitwerken van een voorstel van voorontwerp in die zin, waarbij de nodige bescheidenheid aan de dag wordt gelegd: waar nodig worden de wenselijke aanpassingen en verbeteringen aangebracht, maar zonder daarbij de verworvenheden van het verleden te verliezen. Daarnaast werkt de Commissie aan een conversiemechanisme voor de bijzondere strafwetten die dateren van voor de inwerkintreding van het nieuwe Boek I Sw. en die de wetgever niet uitdrukkelijk zelf heeft aangepast aan de nieuwe regels en de indeling in strafniveaus.

Een nieuw Strafwetboek kan ten slotte ook niet zonder aangepaste regels inzake strafprocedure en strafuitvoering. Hieraan wordt gewerkt door andere commissies en werkgroepen.

Besluit

38. Het Strafwetboek viert dit jaar zijn 150ste verjaardag. Door het voortdurende oplapwerk heeft het zijn oorspronkelijke uitstraling verloren en is het een onleesbaar werk-instrument geworden, waaruit de samenhang is verdwenen. De doelstelling van de Commissie is om met zijn voorstel van voorontwerp van een nieuw Boek I Sw. het strafrecht terug eenvoudig(er), accuraat en coherent te maken. Een nieuw Strafwetboek zal er echter alleen kunnen komen wanneer hieromtrent een vastberaden politieke wil bestaat en wanneer het project, na een grondig debat, de steun krijgt van alle betrokken actoren. Maar na 150 jaar verdient dit project het om te slagen.